دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
پژوهشهای تولیدات دامی

عملکرد رشد و پرواری بره‌های لری‌بختیاری، آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری و پاکستانی × لری‌بختیاری

محمدعلی طالبی[1] و کوروش غلامحسینی[2]

۱- عضو هیات علمی بخش تحقیقات علوم دامی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان چهارمحال و بختیاری، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، شهرکرد، ایران، (نویسنده مسوول: maitalebi@yahoo.com)
۲- کارشناس ارشد سازمان جهاد کشاورزی استان چهارمحال و بختیاری
تاریخ دریافت: ۹۴/۹/۱۵ تاریخ پذرش: ۹۶/۲/۶

چکیده

به منظور مقایسه عملکرد صفات رشد و پرواری بره‌های لری‌بختیاری، آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری و پاکستانی× لری‌بختیاری از اطلاعات ۳۹ بره لری‌بختیاری، ۳۸ بره آمیخته رومانف × لری‌بختیاری و ۱۲ بره آمیخته پاکستانی× لری‌بختیاری در دو سال متوالی استفاده شد. بره‌ها در سن ۵ ± ۹۰ روزگی از شیر گرفته شدند. پس از شیر گیری و طی دوره مقدماتی پروار، بره‌های سه گروه به مدت ۹۰ روز در شرایط یکسان پروار شدند. نتایج نشان داد که وزن شیرگیری بره‌های آمیخته رومانف × لری‌بختیاری به طور مشخصی (P<۰/۰۵) بیشتر از بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های پاکستانی× لری‌بختیاری بود. بین بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری برای صفات افزایش وزن روزانه، مصرف خوراک، ضریب تبدیل غذایی و وزن در پایان دوره پروار تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری برای صفات افزایش وزن روزانه (۲۰۰ و ۱۸٤ گرم)، ضریب تبدیل غذایی (۸/۵۲ و ۸/۹۵) و وزن در پایان (۵۱/۷۸ و ٥٠/٢٦ کیلوگرم) دوره پروار به طور مشخصی (P<۰/۰۵) از آمیخته‌های پاکستانی× لری‌بختیاری (به ترتیب ۱۵۵ گرم، ۱۱/۰۷ و ٤٧/٧١ کیلوگرم) برتر بودند. در ترکیب‌های ژنتیکی متفاوت، اثر سال بر صفات پرواری معنی‌دار بود (P<۰/۰۵). در داخل ترکیب ژنتیکی بین بره‌های نر و ماده برای صفات پروار تفاوت معنی‌داری (P<۰/۰۵) وجود داشت، در صورتی که بین بره‌های نر لری‌بختیاری و آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری این تفاوت معنی‌دار نبود. برای بهبود عملکرد صفات رشد و پرواری، تلاقی بین نژادهای رومانف و لری‌بختیاری به طور معنی‌داری بهتر از تلاقی بین نژادهای پاکستانی و لری‌بختیاری بود.

واژه‌های کلیدی: رشد، پروار، آمیخته‌گری، رومانف، پاکستانی، لری‌بختیاری

مقدمه

آمیخته گری به عنوان ابزاری برای بهره برداری از تفاوت‌های بین نژادها در اصلاح نژاد گوسفند است. به طوری که تا به حال ۴۱۸ نژاد گوسفند در دنیا به منظور بهبود تولیدمثل، تولید گوشت، پشم، شیر و ... ایجاد شده است (۲۲). تفاوت ژنتیکی بین نژادهای موجود و آمیخته‌های آن‌ها جزء مهمی از کل تنوع ژنتیکی برای بهبود تولید است.

سریعترین و ساده ترین راه بهبود رشد و ترکیب لاشه در بره‌های رومانف تلاقی این نژاد با یک نژاد گوشتی است (۲۴). در بررسی عملکرد تولیدمثلی، صفات رشد و پشم گوسفندان رومانف در کانادا، متوسط وزن آن‌ها در هنگام تولد ۲/۹ کیلوگرم، و وزن بره‌های ماده در ۷۰، ۱۸۰ و ۳۶۵ روزگی به ترتیب ۱۷/۸، ۳۴/۵ و ۴۷/۶ کیلوگرم و در بره‌های نر در سنین مشابه به ترتیب ۲۰، ۴۱/۱ و ۵۹/۲ کیلوگرم و متوسط افزایش وزن روزانه قبل از شیرگیری بره‌های ماده و نر به ترتیب ۲۱۷ و ۲۴۵ گرم بود (۱۰). در آمیخته‌گری میش‌های آواسی با قوچ‌های رومانف و شارولە آمیخته‌گری موجب بهبود معنی‌دار صفات رشد، ضریب تبدیل غذایی و کاهش قیمت تمام شده یک کیلوگرم گوشت در بره‌های آمیخته آواسی × رومانف و آواسی × شارولە شده است (۱۹).

غلامی و کیانزاد (۱۱) در بررسی عملکرد، صفات لاشه و شاخص‌های اقتصادی آمیخته‌های نژاد زل نتیجه گرفتند که وزن افزایش وزن روزانه و انتهای پروار دوره پروار بره‌های حاصل از تلاقی شال× زل از نژاد خالص به طور معنی‌داری (P< ۰/۰۵) بیشتر بود. اثر جنس بر صفات پروار معنی‌دار بود و بره‌های نر برای صفات رشد قبل و پس از شیرگیری نسبت به بره‌های ماده بهتر بودند. بره‌های نر آمیخته نسبت به بره‌های نر خالص و ماده آمیخته و خالص به طور مشخصی (P< ۰/۰۵) برتر بودند. در مطالعه اثر آمیخته‌گری گوسفندان آواسی با نژادهای خارجی بر عملکرد رشد و کیفیت لاشه بره‌های نر که آمیخته‌ها شامل شارولە× آواسی، آواسی× شارولە× آواسی، رومانف× آواسی و آواسی×رومانف× آواسی بودند. وزن تولد و شیرگیری بره‌های آمیخته شارولە× آواسی بهتر از سایر آمیخته‌ها و بره‌های خالص بود. وزن پایان پروار بره‌های آمیخته شارولە× آواسی به طور معنی‌داری سنگین‌تر از بره‌های آواسی و آمیخته آواسی×رومانف× آواسی بود، در حالی که وزن پایان پروار بره‌های آمیخته آواسی× شارولە× آواسی سنگین‌تر از بره‌های آواسی بود (۱).

شناسایی ظرفیت ژنتیکی اکوتیپ‌های گوسفندان ایرانی و ایجاد آمیخته‌های مناسب که در چنین شرایطی بازده بالاتری داشته باشند، می‌تواند در افزایش سودآوری گوسفند مؤثر باشد. هدف اصلی از پرورش گوسفند لری‌بختیاری تولید گوشت است، که بهبود سرعت رشد، ضریب تبدیل و کاهش میزان دنبه و چربی لاشه و افزایش تعداد بره در هر زایمان در این نژاد منجر به افزایش سودآوری پرورش آن می‌شود. در نتیجه لازم است که پژوهش‌های لازم در رابطه با افزایش بازدهی

[Downloaded from rap.sanru.ac.ir on 2026-11-11]
[DOI: 10.29252/rap.8.17.201]

اقتصادی از طریق افزایش تعداد بره و بهبود سرعت رشد، ضریب تبدیل غذایی و بهبود کیفیت لاشه در این نژاد انجام گیرد. لذا هدف از این پژوهش بررسی عملکرد صفات رشد و پرواری بره‌های لری‌بختیاری، آمیخته‌های رومانف× لری‌بختیاری و پاکستانی× لری‌بختیاری بود.

مواد و روش‌ها

به منظور اجرای این تحقیق، از اطلاعات دو سال (۱۳۹۲ و ۱۳۹۳) بره‌های لری‌بختیاری (۳۹ رأس)، آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری (۳۸ رأس) و پاکستانی× لری‌بختیاری (۱۲ رأس) برای مقایسه عملکرد رشد و پرواری آن‌ها استفاده شد. بره‌ها تا زمان شیرگیری به روش مدیریت گله که به روش نیمه متحرک و روستایی بود، پرورش یافتند (۲۷). بره‌ها در سن ۵ ± ۹۰ روزگی از شیر گرفته شدند. بره‌ها قبل از پروار به مدت یک هفته برای عادت کردن به شرایط و محیط آزمایش وارد دوره مقدماتی پروار در قفس‌های انفرادی شدند. در این دوره واکسیناسیون لازم و خوراندن داروی ضد انگل برای مبارزه علیه بیماری‌ها و انگل‌ها صورت گرفت. در پایان دوره مقدماتی پس از یک پرهیز غذایی، قبل از دادن غذا، وزن بره‌ها به طور انفرادی تعیین و پروار بره‌ها به مدت ۹۰ روز در شرایط یکسان آغاز شد. جیره غذایی در طول دوره پروار به صورت کاملاً مخلوط با ترکیب ۵۵ درصد یونجه خشک و ۴۵ درصد کنسانتره به طور آزاد و انفرادی در اختیار بره‌ها قرار گرفت. میزان ماده خشک جیره ۹۳/۸۷ درصد بود. ترکیب مواد مغذی جیره شامل ۱۸/۱۵ درصد پروتئین خام و ۲/۵۲ مگاکالری بر کیلوگرم انرژی متابولیسمی بر حسب صد در صد ماده خشک بود. میزان غذای مصرفی هر بره، از کسر باقیمانده جیره از میزان کل غذای داده شده در دوره معین، تعیین شد. در پایان دوره پرواربندی، پس از یک پرهیز غذایی ۱۸ ساعته، وزن نهایی پروار، میزان خوراک مصرفی پروار تعیین شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط از رویه GLM نرم‌افزار SAS (۲۳) استفاده شد. مدل آماری مورد استفاده برای صفات رشد از شیرگیری شامل عوامل ثابت اصلی نژاد، جنس، سال و متغیر پیوسته وزن تولد و سن در زمان شیرگیری برای وزن شیرگیری بود. مدل‌های آماری برای صفات پرواری بشرح ذیل بود:

$$y_{ijkl} = \mu + A_i + B_j + C_k + b(X_{ijkl} - X_{\circ\circ\circ\circ}) + e_{ijkl}$$

$$y_{ijkl} = \mu + ABC_{i\,j\,k} + b(X_{ijkl} - X_{\circ\circ\circ\circ}) + e_{ijkl}$$

در این مدل‌ها: y_{ijkl}: هر یک از مشاهدات روی صفت، μ: میانگین جامعه، A_i: اثرiامین نژاد، B_j: اثرj امین جنس، C_k: اثر kامین سال، ABC_{ijk}: اثر متقابل سه گانه نژاد، جنس و سال، b: ضریب تابعیت صفات پرواربندی از وزن در زمان شروع دوره پروار، x_{ijkl}: وزن در زمان شروع دوره پروار هر یک از بره‌ها، $X_{\circ\circ\circ\circ}$: میانگین وزن شروع دوره پروار بره‌ها.

نتایج و بحث

میانگین حداقل مربعات و خطای معیار صفات رشد و پرواری بره‌های نر و ماده لری‌بختیاری، آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری و پاکستانی× لری‌بختیاری در جداول ۱ و ۲ ارائه شده است.

جدول ۱- میانگین حداقل مربعات و خطای معیار صفات رشد و پرواری بره‌های لری‌بختیاری، آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری و پاکستانی × لری‌بختیاری تحت تاثیر اثرات اصلی

Table 1. Least square means and standard error of growth and feedlot traits of Lori-Bakhtiari, Romanov × Lori-Bakhtiari and Pakestani × Lori-Bakhtiari crossbred lambs influenced by main effects

اثر		تعداد	وزن تولد (کیلوگرم)	وزن شیرگیری (کیلوگرم)	افزایش وزن روزانه تا شیرگیری (گرم)	وزن در شروع دوره پروار (کیلوگرم)	وزن در پایان دوره پروار (کیلوگرم)
نژاد	لری‌بختیاری	۳۹	۵/۱۶ ± ۰/۱۳*^{a}	۲۷/۶۵ ± ۰/۶۷^{a}	۲۵۶ ± ۸^{a}	۳۲/۷۷ ± ۰/۶۴^{a}	۵۱/۷۸ ± ۰/۵۵^{a}
	رومانف×لری‌بختیاری	۳۸	۴/۹۵ ± ۰/۱۳^{a}	۳۱/۵۰ ± ۰/۷۱^{b}	۳۰۳ ± ۸^{b}	۳۴/۸۶ ± ۰/۶۵^{b}	۵۰/۲۶ ± ۰/۵۶^{a}
	پاکستانی×لری‌بختیاری	۱۲	۵/۸۹ ± ۰/۲۳^{b}	۲۷/۹۳ ± ۱/۲۴^{a}	۲۶۰ ± ۱۴^{a}	۳۱/۵۵ ± ۱/۱۰^{a}	۴۷/۷۱ ± ۰/۹۴^{b}
سال	اول	۴۰	۵/۰۷ ± ۰/۱۳^{a}	۳۰/۶۹ ± ۰/۷۰^{a}	۲۹۴ ± ۸^{a}	۳۲/۴۷ ± ۰/۶۴^{a}	۴۶/۴۲ ± ۰/۵۳^{a}
	دوم	۴۹	۵/۶۰ ± ۰/۱۳^{b}	۲۷/۳۶ ± ۰/۷۶^{b}	۲۵۲ ± ۸^{b}	۳۳/۶۵ ± ۰/۶۶^{a}	۴۹/۳۶ ± ۰/۵۵^{b}
جنس	نر	۵۳	۵/۳۸ ± ۰/۱۲^{a}	۲۸/۳۲ ± ۰/۷۳^{a}	۲۸۱ ± ۷^{a}	۳۴/۳۹ ± ۰/۵۸^{a}	۵۲/۵۷ ± ۰/۵۰^{a}
	ماده	۳۶	۵/۲۸ ± ۰/۱۴^{a}	۲۹/۷۳ ± ۰/۶۲^{a}	۲۶۵ ± ۸^{a}	۳۱/۷۳ ± ۰/۶۸^{b}	۴۷/۲۶ ± ۰/۶۱^{b}

*: میانگین‌های داخل هر اثر، بجز آنهائی‌که دارای حروف مشابه هستند از لحاظ آماری در سطح ۵ درصد با هم اختلاف معنی‌دار دارند.

[Downloaded from rap.sanru.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/rap.8.17.201]

جدول ۲- میانگین حداقل مربعات و خطای معیار صفات پرواری برههای لریبختیاری، آمیختههای رومانف × لریبختیاری و پاکستانی × لریبختیاری تحت تاثیر اثرات اصلی

Table 2. Least square means and standard error of feedlot traits of Lori-Bakhtiari, Romanov × Lori-Bakhtiari and Pakistani × Lori-Bakhtiari crossbred lambs influenced by main effects

اثر		تعداد	افزایش وزن دوره پرواز (کیلوگرم)	افزایش وزن روزانه دوره پرواز (گرم)	مصرف خوراک دوره پرواز (کیلوگرم)	ضریب تبدیل دوره پرواز	بازده غذایی دوره پرواز
نژاد	لریبختیاری	۳۹	۱۷/۹۷ ± ۰/۵۵^{a}	۲۰۰ ± ۶^{a}	۱/۶۴ ± ۰/۰۱^{a}	۸/۵۲ ± ۰/۳۹^{a}	۱۲/۳۴ ± ۰/۴۱^{a}
	رومانف×لریبختیاری	۳۸	۱۶/۴۵ ± ۰/۵۶^{a}	۱۸۴ ± ۶^{a}	۱/۵۸ ± ۰/۰۱^{c}	۸/۹۵ ± ۰/۴۰^{a}	۱۱/۹ ± ۰/۴۲^{ab}
	پاکستانی×لریبختیاری	۱۲	۱۳/۹۰ ± ۰/۹۴^{b}	۱۵۵ ± ۱۱^{b}	۱/۴۵ ± ۰/۰۲^{b}	۱۱/۰۷ ± ۰/۶۸^{b}	۱۰/۴۸ ± ۰/۷۱^{b}
سال	اول	۴۰	۱۲/۶۱ ± ۰/۵۳^{a}	۱۴۳ ± ۶^{a}	۱/۱۶ ± ۰/۰۱^{a}	۹/۲۶ ± ۰/۳۸^{a}	۱۲/۱۷ ± ۰/۴۰^{a}
	دوم	۴۹	۱۹/۶۰ ± ۰/۵۵^{b}	۲۱۸ ± ۶^{b}	۱/۹۵ ± ۰/۰۱^{b}	۹/۷۷ ± ۰/۳۹^{a}	۱۰/۹۷ ± ۰/۴۲^{b}
جنس	نر	۵۳	۱۸/۷۶ ± ۰/۵۰^{a}	۲۰۹ ± ۶^{a}	۱/۵۷ ± ۰/۰۷^{a}	۸/۰۲ ± ۰/۳۵^{a}	۱۳/۴۷ ± ۰/۳۷^{a}
	ماده	۳۶	۱۳/۴۵ ± ۰/۶۱^{b}	۱۵۰ ± ۷^{b}	۱/۵۴ ± ۰/۰۲^{a}	۱۱/۰۲ ± ۰/۴۳^{b}	۹/۶۷ ± ۰/۴۶^{b}

*: میانگینهای داخل هر اثر، بجز آنهاییکه دارای حروف مشابه هستند از لحاظ آماری در سطح ۵ درصد با هم اختلاف معنیدار دارند.

اثر ژنوتیپ بره بر صفات وزن تولد، وزن شیرگیری و افزایش وزن روزانه قبل از شیرگیری معنیدار ($P < ۰/۰۵$) بود، به طوری که وزن تولد برههای آمیخته پاکستانی× لریبختیاری به طور معنیداری ($P< ۰/۰۵$) بیشتر از برههای لریبختیاری و آمیختههای رومانف × لریبختیاری بود. افزایش وزن روزانه قبل از شیرگیری برههای لریبختیاری، آمیختههای رومانف × لریبختیاری و پاکستانی× لریبختیاری به ترتیب ۲۵۶، ۳۰۳ و ۲۶۰ گرم بود. وزن شیرگیری و افزایش وزن روزانه قبل از شیرگیری برههای آمیخته رومانف × لریبختیاری به طور معنیداری ($P< ۰/۰۵$) بیشتر از برههای دو گروه دیگر بود. به طوری که در دو سال آزمایش برههای نر و ماده آمیخته رومانف × لریبختیاری، افزایش وزن روزانه قبل از شیرگیری بیشتری داشتند (جدول ۳).

جدول ۳- میانگین حداقل مربعات و خطای معیار صفات رشد و پرواری برههای لریبختیاری، آمیختههای رومانف × لریبختیاری و پاکستانی × لریبختیاری تحت تاثیر اثرات متقابل

Table 3. Least square means and standard error of growth and feedlot traits of Lori-Bakhtiari, Romanov × Lori-Bakhtiari and Pakistani × Lori-Bakhtiari crossbred lambs influenced by interaction effects

نژاد	جنس	سال	تعداد	وزن تولد (کیلوگرم)	وزن شیرگیری (کیلوگرم)	افزایش وزن روزانه تا شیرگیری (گرم)	وزن در شروع دوره پرواز (کیلوگرم)	وزن در پایان دوره پرواز (کیلوگرم)
لریبختیاری	ماده	اول	۱۰	۴/۸۹ ± ۰/۲۵^{bcd}	۲۷/۸۵ ± ۱/۳۳^{bc}	۲۶۳ ± ۱۵^{bcd}	۳۰/۶۱ ± ۱/۱۸^{c}	۴۵/۴۷ ± ۱/۰۵^{e}
		دوم	۴	۵/۰۰ ± ۰/۳۹^{abcd}	۲۶/۹۹ ± ۲/۴۹^{bc}	۲۳۰ ± ۲۴^{d}	۲۹/۶۲ ± ۱/۹۵^{bc}	۵۴/۹۶ ± ۱/۷۰^{ab}
	نر	اول	۱۰	۴/۹۰ ± ۰/۲۵^{bcd}	۳۱/۰۹ ± ۱/۳۰^{a}	۲۹۷ ± ۱۵^{ab}	۳۲/۷۶ ± ۱/۱۸^{bc}	۵۰/۶۳ ± ۱/۰۰^{cd}
		دوم	۱۵	۵/۵۷ ± ۰/۲۰^{a}	۲۶/۱۷ ± ۱/۰۸^{c}	۲۳۸ ± ۱۳^{cd}	۳۵/۸۵ ± ۰/۹۸^{a}	۵۷/۸۳ ± ۰/۸۲^{a}
پاکستانی× لریبختیاری	ماده	اول	۵	۵/۷۶ ± ۰/۳۵^{a}	۲۹/۷۵ ± ۱/۸۸^{bc}	۲۸۵ ± ۲۲^{abcd}	۳۲/۰۴ ± ۱/۶۸^{bc}	۴۰/۹۶ ± ۱/۴۱^{f}
	نر	اول	۳	۶/۱۰ ± ۰/۴۵^{a}	۲۷/۳۹ ± ۲/۴۱^{bc}	۲۵۶ ± ۲۸^{bcd}	۲۸/۹۸ ± ۲/۱۴^{c}	۴۹/۳۶ ± ۱/۸۵^{cde}
		دوم	۴	۵/۶۵ ± ۰/۳۹^{ab}	۲۷/۷۰ ± ۲/۰۹^{bc}	۲۵۵ ± ۲۴^{bcd}	۳۳/۰۵ ± ۱/۸۶^{abc}	۵۲/۹۸ ± ۱/۵۸^{bc}
رومانف× لریبختیاری	ماده	اول	۶	۴/۶۰ ± ۰/۳۲^{cd}	۳۱/۴۱ ± ۱/۷۵^{ab}	۳۰۴ ± ۲۰^{ab}	۳۳/۲۰ ± ۱/۵۲^{abc}	۴۵/۷۴ ± ۱/۲۹^{e}
		دوم	۱۱	۵/۱۹ ± ۰/۲۳^{abc}	۲۹/۴۳ ± ۱/۲۳^{b}	۲۷۹ ± ۱۴^{bd}	۳۳/۹۱ ± ۱/۱۲^{ab}	۵۰/۰۹ ± ۰/۹۵^{cd}
	نر	اول	۶	۴/۳۸ ± ۰/۳۲^{d}	۳۴/۸۹ ± ۱/۷۴^{a}	۳۴۱ ± ۲۰^{a}	۳۶/۸۶ ± ۱/۵۴^{a}	۴۸/۰۷ ± ۱/۳۴^{de}
		دوم	۱۵	۵/۳۹ ± ۰/۲۰^{abc}	۳۰/۲۹ ± ۱/۶۰^{b}	۲۸۹ ± ۱۲^{b}	۳۶/۴۴ ± ۰/۹۷^{a}	۵۶/۷۷ ± ۰/۸۶^{a}

*: میانگینهای داخل هر اثر، بجز آنهاییکه دارای حروف مشابه هستند از لحاظ آماری در سطح ۵ درصد با هم اختلاف معنیدار دارند.

[Downloaded from rap.sanru.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/rap.8.17.201]

وزن بدن نژادهای مختلف گوسفندان تحت تأثیر قالب بدن است (۸). دو نژاد لری‌بختیاری و پاکستانی، نژادهای دو منظوره و نسبتاً گوشتی هستند و گوسفند رومانف نژادی با برتری در صفات تولیدمثلی است. به این دلیل بره‌های آمیخته پاکستانی× لری‌بختیاری و لری‌بختیاری خالص دارای وزن تولد تقریباً مشابه و بیشتر از بره‌های آمیخته رومانف × لری‌بختیاری بودند. همچنین سرعت رشد از شیرگیری بره‌های آمیخته رومانف × لری‌بختیاری بهتر از بره‌های خالص لری بختیاری و آمیخته‌های پاکستانی× لری‌بختیاری بود. عواملی که ممکن است روی رشد قبل از شیرگیری بره‌ها مؤثر باشند شامل اثر ژنوتیپ، جنس، نوع تولد و سن هستند (۲۵). اثر ژنوتیپ بر وزن تولد، وزن شیرگیری و افزایش وزن روزانه قبل از شیرگیری معنی‌دار گزارش شده، به طوری که بره‌های آمیخته شاروله و رومانف با آواسی برای این صفات نسبت به بره‌های خالص آواسی به طوری معنی‌داری برتر بودند (۲۰). در مطالعه عملکرد بره‌های خالص دورپر و بره‌های آمیخته حاصل از تلاقی میش‌های دورپر با قوچ‌های آل دو فرانس، مرینو لندشیپ و مرینوس گوشتی آفریقای جنوبی نشان داده شد، ژنوتیپ اثر معنی‌داری بر صفات وزن تولد و وزن شیرگیری داشت و بره‌های خالص دورپر وزن تولد و شیرگیری کمتری نسبت به بره‌های آمیخته داشتند (۶). در برخی از مطالعات هیچ تفاوتی در وزن تولد بین بره‌های خالص و آمیخته مشاهده نشده است (۱۴،۲). همچنین گزارش شده است، نژاد پدر اثری روی صفات وزن تولد و وزن شیرگیری بره‌های آمیخته نداشته است (۴).

وزن در شروع دوره پروار بره‌های آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری همانند وزن شیرگیری به طور معنی‌داری ($P<۰/۰۵$) بیشتر از بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های پاکستانی×لری‌بختیاری بود (جدول ۱). بین بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری برای صفات وزن در پایان، افزایش وزن روزانه و ضریب تبدیل غذایی دوره پروار تفاوت معنی‌داری وجود نداشت ($P > ۰/۰۵$). ولی برای این صفات به طور معنی‌داری ($P<۰/۰۵$) بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری نسبت به بره‌های آمیخته‌های پاکستانی× لری‌بختیاری برتر بودند. افزایش وزن دوره پروار بره‌های لری‌بختیاری، آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری و پاکستانی× لری‌بختیاری به ترتیب ۱۷/۹۷، ۱۶/۴۵ و ۱۳/۹۰ کیلوگرم بود. افزایش وزن دوره پروار بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های رومانف× لری‌بختیاری به طور معنی‌داری بیشتر از بره‌های آمیخته‌های پاکستانی× لری‌بختیاری بودند. طالبی و ادریس (۲۶) گزارش کردند، بین بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های لری‌بختیاری و سنجابی برای صفات افزایش وزن روزانه و وزن در پایان پروار دوره پروار تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. در مطالعه ای وزن پایان پروار بره‌های آمیخته شاروله× آواسی به طور معنی داری سنگین‌تر از بره‌های آواسی و آمیخته آواسی×رومانف× آواسی بود در حالی که وزن پایان پروار بره‌های آمیخته آواسی× شاروله× آواسی سنگین تر از بره‌های آواسی بود (۱). در بررسی قدرت رشد بره‌های سه نژاد گوسفند قره‌گل، مهربان، نائینی و آمیخته‌های آن‌ها با نژادهای کاریدال و تارگی برتری معنی‌دار بره‌های آمیخته را در مقایسه با بره‌های خالص برای صفات وزن تولد، وزن شیرگیری، افزایش وزن روزانه تا شیرگیری، وزن در پایان پروار، افزایش وزن روزانه تا پایان پروار و بازده غذایی در دوره پروار گزارش کرده‌اند (۱۸). در مطالعه‌ای آمیخته‌گری بین نژادهای ال دو فرانس، رامبویه، کیوسی و گوسفندان دنبه دار آواسی را به منظور افزایش تولید گوشت با بهره‌برداری از افزایش بازده تولید مثل گوسفندان آمیخته انجام یافت و نتیجه گرفته شد که متوسط افزایش وزن روزانه آمیخته‌های ال دو فرانس× (کیوس×آواسی)، رامبویه × (کیوس×آواسی)، آواسی و رامبویه به ترتیب ۳۱۱/۶، ۲۵۳/۲، ۲۸۱/۲ و ۲۲۶ گرم و بازده غذایی آن‌ها به ترتیب ۳/۸، ۴/۲، ۳/۶ و ۵/۴ بود (۱۲). در پژوهشی بره‌های حاصل از تلاقی نژاد همشایر با سافوک در مقایسه با بره‌های حاصل از تلاقی همشایر با فینیش لندراس و همشایر با تلاقی برولا و فینیش لندراس و همشایر با تلاقی برولا و سافوک برای صفات قبل از شیرگیری و پس از شیرگیری به طور معنی‌داری برتر بودند (۵). اثر معنی‌دار ژنوتیپ بر سرعت رشد نیز توسط برخی از محققین گزارش شده است (۳،۷،۹،۱۱،۱۶،۳۰).

مصرف خوراک در دوره پروار در بره‌های آمیخته‌های پاکستانی× لری‌بختیاری در مقایسه با بره‌های لری‌بختیاری و آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری به طور معنی‌دار کمتر بود و میزان مصرف خوراک در بره‌های آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری به طور معنی‌داری کمتر از بره‌های لری بختیاری بود ولی با توجه به میزان رشد بیشتر بره‌های لری بختیاری نسبت به بره‌های آمیخته‌های پاکستانی× لری‌بختیاری و رومانف × لری‌بختیاری در دوره پروار، ضریب تبدیل غذایی آنها بهتر از بره‌های آمیخته‌های پاکستانی× لری‌بختیاری و مشابه آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری بود. در آمیخته گری سنت کروکس با رومانف، تکسل و پولی پی گزارش شد، بره‌های سنت کروکس خالص کمترین افزایش وزن و بدترین ضریب تبدیل را داشتند، اما بین چهار گروه آمیخته تفاوت معنی‌داری وجود نداشت (۲۱). در پژوهشی ژنوتیپ بره بر ضریب تبدیل غذایی بطور معنی‌دار موثر بود، ولی تاثیر معنی‌داری بر مصرف خوراک نداشت (۱۳).

اثر سال بر صفات وزن تولد، وزن شیرگیری و افزایش وزن روزانه قبل از شیرگیری معنی‌دار ($P<۰/۰۵$) بود (جدول ۱). سال اثر معنی‌داری بر صفات افزایش وزن روزانه، مصرف خوراک و وزن در پایان دوره پروار داشت ($P<۰/۰۵$). به طوری که مقادیر این صفات در سال دوم پروار مانند کل افزایش وزن دوره پروار بیشتر بود، ولی ضریب تبدیل غذایی دوره پروار در دو سال یکسان بود. اثر معنی‌دار سال بر صفات وزن تولد و وزن شیرگیری بره‌های حاصل از تلاقی میش‌های دورپر با قوچ‌های آل دو فرانس و مرینو لندشیپ و مرینوس گوشتی آفریقای جنوبی در دو سال اجرای پژوهش گزارش شده است (۶). تفاوت‌های مشاهده شده برای این صفات، احتمالاً بدلیل تفاوت شرایط محیطی در سال‌های مختلف باشد. ایزدی فرد و دادپسند (۱۵) نیز در بررسی عملکرد پروار بره‌های قزل و مهربان و آمیخته‌های آن‌ها

[Downloaded from rap.sanru.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/rap.8.17.201]

گزارش کردند که اثر سال و گروه ژنتیکی بر متوسط افزایش وزن روزانه معنی‌دار بودند. در ارزیابی عملکرد رشد بره‌های بومی و آمیخته آن‌ها با نرهای دورپر، در اتیوپی نتیجه گرفتند که در سال‌های مختلف، وزن شیرگیری در سه ماهگی و وزن در شش ماهگی به طور معنی‌داری متفاوت بودند (۱۷).

جنس تاثیر معنی‌داری بر صفات قبل از شیرگیری نداشت (جدول ۱). که با نتایج غلامی و کیانزاد (۱۱) مطابقت دارد ولی با نتایج برخی دیگر از پژوهش‌ها مغایر است (۳،۶،۱۷). اثر جنس بر صفات ضریب تبدیل غذایی و وزن در پایان دوره پروار معنی‌دار (P<۰/۰۵) بود، به طوری که افزایش وزن کل دوره پروار در بره‌های نر در مقایسه با بره‌های ماده به طور معنی‌داری بیشتر و ضریب تبدیل غذایی بهتری داشتند. ولی جنس اثر معنی‌داری بر مصرف خوراک دوره پروار نداشت که ناشی از سرعت رشد بیشتر بره‌های نر در مقایسه با برهای ماده در دوره پروار با مصرف یکسان خوراک بود. اثر معنی‌دار جنس بر صفات قبل از شیرگیری و پروار پس از شیرگیری در بره‌های خالص و آمیخته توسط محققان گزارش شده است (۳،۶،۱۷). در پرواربندی بره‌های فرتایل مرینو حاصل از تلاقی رومانف با مرینو مجارستانی گزارش کردند، سرعت رشد روزانه دوره پروار در بره‌های نر ۲۹۴–۳۰۷ گرم و در بره‌های ماده ۲۰۷–۲۲۷ گرم بوده و سرعت رشد روزانه دوره پروار بره‌های نر و ماده گروه ژنتیکی کنترل مرینوس مجارستانی به ترتیب ۲۶۴–۲۸۱ و ۱۹۴–۲۰۰ گرم بوده است (۲۹).

در ترکیب‌های ژنتیکی متفاوت اثر سال بر صفات پروار معنی‌دار (P< ۰/۰۵) بود (جداول ۳ و ۴).

جدول ۴- میانگین حداقل مربعات و خطای معیار صفات پرواری بره‌های لری‌بختیاری، آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری و پاکستانی × لری‌بختیاری تحت تاثیر اثرات متقابل

Table 4. Least square means and standard error of feedlot traits of Lori-Bakhtiari, Romanov × Lori-Bakhtiari and Pakistani × Lori-Bakhtiari crossbred lambs influenced by interaction effects

نژاد	جنس	سال	تعداد	افزایش وزن دوره پروار (کیلوگرم)	افزایش وزن روزانه دوره پروار (گرم)	مصرف خوراک دوره پروار (کیلوگرم)	ضریب تبدیل دوره پروار	بازده غذایی دوره پروار
لری بختیاری	ماده	اول	۱۰	۱۱/۶۶ ± ۱/۰۵^{e}	۱۳۱ ± ۱۲^{e}	۱/۲۲ ± ۰/۰۳^{e}	۹/۳۲ ± ۰/۷۰^{bc}	۱۰/۹۸ ± ۰/۷۷^{de}
		دوم	۴	۲۱/۱۵ ± ۱/۷۰^{ab}	۲۳۵ ± ۱۹^{ab}	۲/۰۳ ± ۰/۰۴^{ab}	۸/۲۴ ± ۱/۱۳^{cd}	۱۱/۶۰ ± ۱/۲۵^{cde}
	نر	اول	۱۰	۱۶/۸۲ ± ۱/۰۰^{cd}	۱۸۹ ± ۱۱^{cd}	۱/۲۳ ± ۰/۰۲^{e}	۶/۶۷ ± ۰/۶۶^{d}	۱۵/۵۳ ± ۰/۷۳^{a}
		دوم	۱۵	۲۴/۰۲ ± ۰/۸۲^{a}	۲۶۷ ± ۹^{a}	۲/۰۷ ± ۰/۰۲^{a}	۷/۸۵ ± ۰/۵۴^{cd}	۱۳/۰۳ ± ۰/۶۰^{bc}
پاکستانی× لری بختیاری	ماده	اول	۵	۷/۱۵ ± ۱/۴۱^{f}	۸۰ ± ۱۶^{f}	۱/۰۶ ± ۰/۰۳^{f}	۱۴/۹۰ ± ۰/۹۴^{a}	۷/۵۰ ± ۱/۰۳^{f}
	نر	اول	۳	۱۵/۵۴ ± ۱/۸۵^{cde}	۱۷۵ ± ۲۱^{cde}	۱/۱۵ ± ۰/۰۴^{ef}	۶/۷۲ ± ۱/۲۲^{cd}	۱۵/۷۰ ± ۱/۳۶^{ab}
		دوم	۴	۱۹/۱۷ ± ۱/۵۸^{bc}	۲۱۳ ± ۱۸ ^{bc}	۱/۷۸ ± ۰/۰۴^{d}	۸/۲۰ ± ۱/۰۵^{cd}	۱۲/۱۵ ± ۱/۱۶^{cde}
رومانف × لری بختیاری	ماده	اول	۶	۱۱/۹۳ ± ۱/۲۹^{e}	۱۳۴ ± ۱۴^{e}	۱/۱۷ ± ۰/۰۳^{e}	۸/۸۴ ± ۰/۸۶^{c}	۱۱/۵۲ ± ۰/۹۴^{cde}
		دوم	۱۱	۱۶/۲۷ ± ۰/۹۵^{cd}	۱۸۱ ± ۱۱^{cd}	۱/۹۴ ± ۰/۰۲^{c}	۱۰/۹۶ ± ۰/۶۳^{b}	۹/۴۹ ± ۰/۷۰^{ef}
	نر	اول	۶	۱۴/۲۶ ± ۱/۳۴^{de}	۱۶۰ ± ۱۵^{de}	۱/۲۲ ± ۰/۰۳^{e}	۸/۲۶ ± ۰/۸۹^{cd}	۱۲/۷۹ ± ۰/۹۹^{bcd}
		دوم	۱۵	۲۲/۹۶ ± ۰/۸۶^{a}	۲۵۵ ± ۱۰^{a}	۱/۹۹ ± ۰/۰۲^{bc}	۸/۰۶ ± ۰/۵۷^{cd}	۱۳/۰۴ ± ۰/۶۳^{bc}

*: میانگین‌های داخل هر اثر، بجز آن‌هایی‌که دارای حروف مشابه هستند از لحاظ آماری در سطح ۵ درصد با هم اختلاف معنی‌دار دارند.

به طوری که در سال اول در ترکیب‌های ژنتیکی مختلف وزن در پایان دوره پروار، افزایش وزن روزانه و مصرف خوراک دوره پروار برای دو جنس کمتر بود. ضریب تبدیل غذایی دوره پروار در بره‌های لری‌بختیاری، آمیخته رومانف × لری‌بختیاری و پاکستانی× لری‌بختیاری در بره‌های نر پائین تر بود. در سال دوم بره‌های ماده لری‌بختیاری نسبت به بره‌های ماده آمیخته رومانف × لری‌بختیاری برای صفات وزن نهایی، افزایش وزن روزانه و ضریب تبدیل غذایی دوره پروار به طور معنی‌داری بهتر بودند. در داخل ترکیب ژنتیکی بره‌های نر نسبت به بره‌های ماده برای صفات پروار به طور معنی‌داری برتر بودند، ولی بین بره‌های نر لری‌بختیاری و آمیخته‌های رومانف × لری‌بختیاری برای صفات وزن نهایی، افزایش وزن روزانه، مصرف خوراک و ضریب تبدیل غذایی دوره پروار، تفاوت از نظر آماری معنی‌دار نبود. در پژوهشی بیان شده است که ترکیب ژنتیکی تاثیر معنی‌داری بر وزن بدن در سنین شش و نه ماهگی نداشت ولی اثر جنس و دوره آزمایش در ترکیب‌های ژنتیکی مختلف بر وزن بدن در این سنین معنی‌دار بوده است (۲۸).

وزن بره‌های نر و ماده رومانف و آمیخته ویلت شر هورن و رومانف در سن هفت ماهگی را به ترتیب ۳۲/۶۱، ۲۷/۲۸ و ۴۴/۳۰ و ۳۶/۰۲ کیلوگرم گزارش کرده‌اند، که بره‌های نر و آمیخته نسبت به بره‌های ماده و خالص رومانف در سن هفت ماهگی بطور معنی‌داری وزن بیشتری داشتند (۳۰). در آمیخته گری میش‌های آواسی با قوچهای رومانف و شاروله گزارش کردند که آمیخته‌گری موجب بهبود معنی‌دار صفات رشد، ضریب تبدیل غذایی، درصد قطعات با ارزش لاشه و کاهش

[Downloaded from rap.sanru.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/rap.8.17.201]

قیمت تمام شدهٔ یک کیلوگرم گوشت در برههای آمیخته آواسی × رومانف و آواسی × شاروله شد (۱۹). در مطالعهای اثر آمیختهگری گوسفندان آواسی با نژادهای خارجی بر عملکرد رشد و کیفیت لاشه برههای نر را مقایسه کردند. آمیختهها شامل شاروله× آواسی، آواسی× شاروله× آواسی، رومانف× آواسی و آواسی×رومانف× آواسی بودند. وزن پایان پروار برههای آمیخته شاروله× آواسی به طور معنیداری سنگین تر از برههای آواسی و آمیخته آواسی×رومانف× آواسی بود در حالی که وزن پایان پروار برههای آمیخته آواسی× شاروله× آواسی سنگین تر از برههای آواسی بود (۱).

برای صفات پرواری وزن در پایان و افزایش وزن روزانه دوره پروار برههای نر لریبختیاری و آمیختههای رومانف × لریبختیاری نسبت به برههای نر آمیخته پاکستانی × لریبختیاری به طور مشخصی (P< ۰/۰۵) بهتر بودند. ولی به دلیل مصرف خوراک کمتر در دوره پروار، ضریب تبدیل غذایی دوره پروار آنها تفاوت معنیداری با برههای نر لریبختیاری و آمیختههای رومانف × لریبختیاری نداشت. ضریب تبدیل غذایی دوره پروار برههای ماده لریبختیاری و آمیختههای رومانف × لریبختیاری نیز به طور مشخصی بهتر از برههای ماده آمیخته پاکستانی× لریبختیاری بود. برخی از گوسفندان نژاد پاکستانی با هدف اقتصادی تولید گوشت، پشم، پوست و تولید شیر با سایر نژادها تلاقی داده شدند (۲۲).

در نتیجه با توجه به عدم بهبود معنیدار عملکرد صفات پرواری در آمیختههای پاکستانی× لریبختیاری تلاقی بین نژادهای پاکستانی و لریبختیاری توصیه نمیشود و در آمیختهگری بین نژادهای رومانف و لریبختیاری نظر به هدف افزایش تعداد بره و عدم کاهش معنیدار در عملکرد صفات پرواری میتوان از تلاقی بین آنها استفاده کرد.

منابع

1. Abdullah, A.Y., I. Qudsieh Rasha and M. Nusairat Basheer. 2011. Effect of crossbreeding with exotic breeds on meat quality of Awassi lambs. Livestock Science, 142(1-3): 121-127.
2. Abdullah, A.Y., M. Momani Shaker, R.T. Kridli and I. Sada. 2003. Carcass composition of Awassi ram lambs in comparison to its crossbreds with Romanov and Charollais slaughtered at marketing age. Proceeding of 54th EAAP European Association of Animal Production, Rome, Italy, 317pp.
3. Abdullah, A.Y., R.T. Kridli, M. Momani Shaker and M.D. Obeidat. 2010. Investigation of growth and carcass characteristics of pure and crossbred Awassi lambs. Small Ruminant Research, 94: 167-175.
4. Boujenane, I. 2012. Productivity of Sardi, D'man and their crossbred ewes mated to terminal sires. Small Ruminant Research, 108: 22-27.
5. Castonguay, A., F. Minvielle and J.J. Dufour. 1990. Reproductive performance of Booroola x Finnsh Landrace and Booroola x Suffolk ewe lambs, heterozygous for the F gene and growth traits of their three-way cross lambs. Canadian Journal of Animal Science, 70: 55-65.
6. Cloete, J.J.E., S.W.P. Cloete, J.J. Olivier and L.C. Hoffman. 2007. Terminal crossbreeding of Dorper ewes to Ile de France, Merino Landsheep and SA Mutton Merino sires: Ewe production and lamb performance. Small Ruminant Research, 69: 28-35.
7. Costa, R.G., A.S.M. Batista, M.S. Madruga, S.G. Neto, R.C.R.E. Queiroga and J.T.A. Filho. 2009. Physical and chemical characterization of lamb meat from different genotypes submitted to diet with different fibre contents. Small Ruminant Research, 81: 29-34.
8. Dawson, L.E., R.A.F. Carson and L.O.W. McClinton. 2002. Comparison of productivity of Texel and Rouge de í Ouest ewes and their crosses. Animal Science, 75: 459-468.
9. Esmailizadeh, A.K., S.R. Miraei-Ashtiani, M.S. Mokhtari and M. Asadi Fozi. 2011. Growth performance of crossbred lambs and productivity of Kurdi Ewes as affected by the sire breed under extensive production system Journal of Agriculture Science and Technology, 13: 701-708.
10. Fahmy, M.H. 1989. Reproductive performance, growth and wool production of Romanov sheep in Canada. Small Ruminant Research, 2: 253-264.
11. Gholami, H. and M.R. Kianzad. 2014. Investigation of growth, carcass characteristics and economic efficiency of Zel breed and their crossbred Journal of Animal Production (Journal of Agriculture), 16(2): 137-145 (In Persian).
12. Güney O. 1990. Commercial crossbreeding between Ile-de-France, Rambouillet, Chios and local fat-tail Awassi for market lamb production Small Ruminant Research, 3: 449-456.
13. Hassan, A.H., S.T.M. Fahmy, M.T. Mousa and A.I.A. Suliman. 1996. The effect of crossbreeding between Chios and Ossimi sheep on growth performance and carcass characteristics of male lambs. Egypt Journal of Animal Production, 33: 61-70.
14. Hill, F.I., T. Ryan and A.F. Death. 1993. Awassi lamb performance in New Zealand quarantine Proc. N. Z. Soc. Animal Production, 53: 343-346.
15. Izadi far, J. and M. Dadpasand. 2009. Feedlot performance and carcass compositions of Ghezel and Mehraban lambs and their reciprocal crosses Iranian Journal of Animal Science, 40(1): 59-66 (In Persian).
16. Kuchtík, J., D. Zapletal and K. Šustová. 2012. Chemical and physical characteristics of lamb meat related to crossbreeding of Romanov ewes with Suffolk and Charollais sires. Meat Science, 90: 426-430.

[Downloaded from rap.sanru.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/rap.8.17.201]

17. Lakew, M., M. Haile-Melekot and G. Mekuriaw. 2014. Evaluation of growth performance of local and Dorper × local crossbred sheep in eastern Amhara region, Ethiopia. Iranian Journal of Applied Animal Science, 4(4): 787-794.
18. Makarechian, M., A. Farid and N. Sefidbakht. 1977. Lamb growth performance of Iranian fat-tailed Karakul, Mehraban and Naeini breeds of sheep and their crosses with Corriedale and Targhee rams. Animal Production, 25: 331-341.
19. Momani Shaker, M., A.Y. Abdullah, R.T. Kridli, I. Sada, R. Sovjak and M.M. Muwalla. 2002. Effect of crossing indigenous Awassi sheep breed with mutton and prolific sire breeds on the growth performance of lambs in a subtropical region. Czech Journal of Animal Science, 47(6): 239-246.
20. Momani Shaker, M., R.T. Kridli, A.Y. Abdullah, M. Malinova, S. Sanogo, I. Sada and D. Lukesova. 2010. Effect of crossbreeding European sheep breed with Awassi sheep on growth efficiency of lambs in Jordan. Agricultura Tropica Et Subtropica, 43(2): 127-133.
21. Phillips, W.A., M.A. Brown, H.G. Dolezal and G.Q. Fitch. 2005. Feedlot performance and carcass characteristics of lambs sired by Texel, Romanov, St. Croixor Dorset rams from Polypay and St. Croix ewes. Sheep and Goat Research, 20: 11-16.
22. Rasali, D.P., J.N.B. Shrestha and G.H. Crow. 2006. Development of composite sheep breeds in the world: A review. Canadian Journal of Animal Science, 86: 1-24.
23. SAS. 2010. Release 9.3, SAS Institute Inc., Cary, North Carolina, USA.
24. Stanford, K., G.L. Wallins, S.D.M. Jones and M.A. Price. 1998. Breeding Finnish Landrace and Romanov ewes with terminal sires for out-of-season market lamb production Small Ruminant Research, 27: 103-110.
25. Suarez, V.H., M.R. Busetti, C.A. Garriz, M.M. Gallinger and F.J. Babinec. 2000. Pre-weaning growth, carcass traits and sensory evaluation of Corriedale, Corriedale×Pampinta and Pampinta lambs. Small Ruminant Research, 36: 85-89.
26. Talebi, M.A. and M.A. Edriss. 1997. Comparison feedlot and carcass characteristics of Lori-Bakhtiari and Sanjabi × Lori-Bakhtiari crossbred male lambs. Journal of Pajouhesh and Sazandegi, 34: 135-139 (In Persian)
27. Talebi, M.A., S.R. Miraei Ashtiani, M. Moradi Shahrbabak and A. Nejati Javaremi. 2008. Relationship between growth and carcass traits in Lori-Bakhtiari. Iranian Journal of Animal Science, 39(1): 29-37 (In Persian).
28. Thiruvenkadan, A.K., K. Karunanithi, M. Murugan, K. Arunachalam and R. Narendra Babu. 2009. A comparative study on growth performance of crossbred and purebred Mecheri sheep raised under dry land farming conditions. South African Journal of Animal Science, 39 (Supple 1): 121-125.
29. Veress, L. 1982. Improvement crossbreeding of Hungarian Merinos for increased prolificacy and milk yield. 33th Annual Meeting of the EAAP Annual Meeting, Leningrad.
30. Zapasnikienė, B. and R. Nainienė. 2012. The effects of crossbreeding Romanov ewes with Wiltshire Horn rams on ewe fertility and progeny performance. Veterinarija ir zootechnika (Vet Med Zoot), 57(79): 72-76.

[Downloaded from rap.sanru.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/rap.8.17.201]

Growth and Feedlot Performance of Lori-Bakhtiari, Romanov × Lori-Bakhtiari and Pakistani × Lori-Bakhtiari Crossbred Lambs

Mohammad Ali Talebi[1] and Korush Gholamhosani[2]

1- Animal Science Research Department, Chaharmahal and Bakhtiari Agricultural and Natural Resources Research Center, AREEO, Shahrekord, Iran, (Corresponding Author: maitalebi@yahoo.com)
2- Deputy Animal Science, Organization of Agriculture Jahad Chaharmahal and Bakhtiari, Shahrekord
Received: December 6, 2015 Accepted: April 26, 2017

Abstract

This study was conducted to compare the feedlot performance and growth traits of Lori-Bakhtiari (n=39), Romanov × Lori-Bakhtiari (n=38) and Pakistani × Lori-Bakhtiari crossbred (n=12) lambs during two consecutive years. Lambs were weaned at the age of 90 ± 5 days. After weaning and preliminary fattening period, three groups of lambs were fattened for 90 days in the same conditions. The results showed that weaning weight in Romanov × Lori-Bakhtiari crossbred lambs were significantly higher than in Lori-Bakhtiari and Pakistani × Lori-Bakhtiari crossbred lambs. Lori-Bakhtiari and Romanov × Lori-Bakhtiari lambs were not significantly different ($P < 0.05$) for daily gain, feed intake, feed conversion ratio and final weight of the finishing period. Lori-Bakhtiari and Romanov × Lori-Bakhtiari lambs for daily gain (200 and 184 gr), feed conversion ratio (8.52 and 8.95) and final weight (51.78 and 50.26 kg) of the finishing period were significantly ($P < 0.05$) higher than in Pakistani × Lori-Bakhtiari crossbred lambs for this traits (47.71 kg, 155 gr and 11.07, respectively). Effect of year in different genetic group on fattening traits was significant ($P < 0.05$). In each genetic group between male and female lambs for fattening traits was significant differences ($P < 0.05$), however, between Lori-Bakhtiari and Romanov × Lori-Bakhtiari lambs for fattening traits were not significantly different. Therefore, crossbreeding between Romanov and Lori-Bakhtiari were better than crossbreeding between Pakistani and Lori-Bakhtiari to improve growth and fattening performance.

Keywords: Crossbreeding, Growth, Feedlot, Lori-Bakhtiari, Romanov, Pakistani

[Downloaded from rap.sanru.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.29252/rap.8.17.201]